
Список використаних джерел

1. Загальна декларація прав людини ООН : Декларація; міжнародний документ від 10.12.1948 р. – Режим доступу: http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=995_015
2. Європейська Конвенція про захист прав і основних свобод людини від 04.11.1950 року // Голос України – 2001.- №3 (2503). - С. 6-8.

Науковий керівник - Федченко Володимир Михайлович, заступник начальника Криворізького факультету Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ з навчально – методичної та наукової роботи, кандидат юридичних наук, доцент

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ЗАСТОСУВАННЯ КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ ОДОРОЛОГІЇ

Мазій Тетяна Іванівна,

*студентка 4-го курсу юридичного факультету
Національного університету державної
податкової служби України*

На сьогодні в Україні склалась доволі непроста економічна та соціальна ситуація яка є наслідком довготривалої економічної кризи. Вона призвела до спаду виробництва та зростання безробіття, зумовила стрімке зростання крадіжок, грабежів, розбійницьких нападів, вимагань, вбивств та вчинення корисливих злочинів. Все частіше правоохоронні органи стикаються із проблемою повної відсутності матеріальних слідів злочину, наприклад, відбитків пальців, речових доказів.

Для розкриття та розслідування таких злочинів представники правоохоронних органів повинні покращувати роботу і підвищувати ефективність використання спеціальних знань та науково-технічних засобів саме в галузі одорології.

Актуальність даної теми полягає в тому, що при боротьбі зі злочинністю необхідно вводити не тільки пошук нових засобів виявлення та викриття злочинців, але й удосконалювати ті методи і засоби, які вже позитивно себе зарекомендували.

Детальні дослідження криміналістичної одорології проводили такі вчені як : М.В. Салтєвський, В.І. Шиканов, К.Т. Сулімов, В.Д. Басай , М.В. Кісін, П.Д. Біленчук, О.А. Кириченко, В.М. Федоров.

В.Д. Басай одорологію розглядає як часткове вчення принаймні трьох галузей юридичної науки — криміналістики, ордістики та кримінального процесу. В останньому випадку проблеми одорології мають бути розроблені в межах більш широкого кола процедурних юридичних наук, поміж яких треба назвати й ордістичний регламент [1, 45].

М.В. Салтєвський відзначає, що одорологія, як наука про запахи виникла відносно недавно на основі молекулярної біології, електроніки та природничої науки. Вона вивчає природу і закономірності утворення запаху, механізм його розповсюдження, сприйняття та виявлення [3, 19]. Він стверджує, що одорологія є галуззю криміналістики, присвяченою можливостям використання запаху для встановлення осіб, які причетні до вчинення злочину.

Основний запах людини міститься в крові, волоссяному покриві, нігтях, слині, потожирових та інших виділеннях організму. До цього власне запаху людини, який

відрізняється високою індивідуальністю, відносяться також фонові запахи [2, 105].

Особливе значення слідів запаху полягає в тому, що вони не помітні для того, хто їх залишає і вони залишаються всюди, де діє людина, якщо вона не вживає спеціальних заходів для їх знищення.

У результаті багатьох дослідів було встановлено, що вилучені в той самій людині, але з різних частин тіла (ніг, тулуба, голови) запахові зразки найчастіше виявляються спеціально підготовленим собакою лише при ретельному приношуванні, тоді як вибірка зразків запаху з тої самої ділянки тіла проводиться експертом криміналістом, який приймає участь під час проведення слідчих дій. Отримані знання настановили на думку про те, що комплексний запах людини неоднорідний.

М.В. Салтевський розглядає вибірку як оперативну – тактичний захід щодо дослідження одорологічних властивостей об'єктів, при якому в якості інструмента використовується біологічний детектор-них собаки [3, 39]. При цьому собака вибирає той предмет, який за запахом сходиться із запахом запропонованого їй зразка [6, 148].

Останнім часом в юридичній літературі з'являються думки, щодо неможливості застосування вибірки до живих осіб, мотивуючи це тим що відбувається прирівняння особи до безправного об'єкта дослідження принижуючи цим їх гідність. Такі ж твердження висловлювались на рахунок використання поліграфа для отримання інформації за допомогою датчиків, що прикріплювались до тіла людини.

Ці думки є несправедливими, тому що ніхто не згадує про принижену гідність при судово-медичній чи психіатричній експертизі, в яких людина є безпосереднім об'єктом дослідження. Якщо бути остаточно справедливими то вибірка може здійснюватись взагалі при відсутності підозрюваного та донора.

Отже, застосування одорології в слідчій та розшуковій діяльності органів внутрішніх справ відкриває широкі перспективи її розвитку. Але вже зараз, вона повинна бути взята на озброєння слідчими і розшуковими апаратами органів внутрішніх справ. Також доволі слушною є думка про створення "картотек" запахових слідів осіб, які ставляться на облік [5, 131], використання ароматичних пасток, які залишають на руках, одязі та взутті злочинця стійкі запахи, що не сприймаються людським нюхом [4, 201].

Література :

1. Басай В.Д. Проблемы криминалистической одорологии / Кириченко А.А., Руденко В.П., Щитников А.М : Монография. — Минск, Хмельницький: ГЭКЦ МВД РБ, НАПВ України, 2001. — 524 с.
2. Райт Р.Х. Наука о запахах / Р.Х. Райт : Монография. - Москва: Мир, 1966. – 224 с.
3. Салтевський М.В. Криміналістика у 2-х т. 4.1 / М.В. Салтевський .- Харків: Кон-Сум, Основа, 2000. – 416 с.
4. Сегай М.Я. Методология судебной идентификации / М.Я. Сегай . – Киев., 1970. – 578 с.
5. Гвахария О.Г. Криминалистическая одорология и теория информации / О.Г. Гвахария // Криминалистика и судебная экспертиза . – 1972 . - № 9 .С 131 – 134.
6. Собко Г.М. Вероятностно – статистическое обоснование достоверности одорологической идентификации / Г.М. Собко // Вопросы теории судебной экспертизы . – 1977 . - № 31 . – С. 148 – 153.

Науковий керівник - Завидняк Володимир Іванович, доцент кафедри кримінального права, процесу та криміналістики Національного університету державної податкової служби України, кандидат юридичних наук